

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN E MORAL CATÓLICA

CURSO 2021-2022

Índice:

1. Introducción e contextualización.....	3
2. Contribución dos estándares de aprendizaxe avaliados ao desenvolvemento das competencias clave.....	8
3. Obxectivos da materia.....	12
4. Desenvolvemento dos estándares de aprendizaxe: temporalización, mínimo para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.....	17
5. Metodoloxía.....	45
6. Materiais e recursos didácticos.....	46
7. Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.....	46
8. Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.....	60
9. Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes.....	60
10. Procedementos para acreditar coñecementos necesarios en determinadas materias	61
11. Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar.....	61
12. Medidas de atención á diversidade.....	61
13. Elementos transversais.....	63
14. Actividades complementarias e extraescolares.....	63
15. Mecanismos de revisión, avaliación e modificación da propia programación.....	63
16. Accións de contribución ao proxecto lector.....	67
17. Accións de contribución ao proxecto TIC.....	68
18. Accións de contribución ao plan de convivencia.....	69
19. Información ao alumnado e ás familias.....	70

1.- Introducción e contextualización

CONTEXTO SOCIAL E FAMILIAR

Introdución

Nos traballos preparatorios para a elaboración do plano educativo do centro fixéronse enquisas aos pais e nais do alumnado, ao alumnado e ao profesorado co obxecto de coñecer o contexto socioeconómico e cultural familiar así como as expectativas con respecto á educación. Os resultados e as conclusións da enquisa figuran como documentos anexos e neste apartado menciónanse unicamente aquelas cuestións que parecen ter unha maior relevancia á hora de planificar as actividades do instituto.

A poboación

Cos datos acadados nas enquisas podemos dicir que o número de fillos por fogar son os seguintes:

- Fogares cun fillo/a..... 8%
- Fogares con dous fillos/as..... 44%
- Fogares con tres fillos/as..... 29%
- Fogares con máis de tres fillos/as..... 17%

A media de fillos/as por fogar é de dous ou máis (aproximadamente 2,5), seguindo a tendencia do resto de Galicia.

Características socio-demográficas

Dimensión do fogar segundo a súa tipoloxía.

- Fogares formados por un matrimonio con fillos/as. Son os que predominan, 39 do total da mostra 63, representan un 62% do total.
- Fogares de dous ou máis núcleos. Representan un 32% do total. Desta maneira o maior número medio de membros por fogar queda reservado a este tipo de fogares denominados extensos. Esta forma de convivencia máis tradicional é a que aínda predomina nas áreas de maior tradición agraria e mariñeira desta comunidade.

O resto dos fogares representan unha minoría (entre un 2-3%). Hai que salientar que na mostra non hai ningún tipo de fogar composto por pai e os seus fillos/as solteiros, tal como sucede no resto da comunidade.

Idade dos pais e nais

IDADE	PAI	NAI
30-40	13%	35%
41-50	51%	43%
51-60	32%	13%

Os datos facilitados pola Consellería de Familia indican que nos fogares compostos por matrimonio e fillos a idade media do cabeza de familia para unha mostra de 1.800 familias, está entre os 35 e os 44 anos cun 26,2%.

Nos fogares de dous ou máis núcleos a media está entre os 45 e os 54 anos, cun 32,1%.

Destaca unha poboación de maior idade nos fogares de dous ou máis núcleos que nos fogares formados por unha parella e fillos, cumpríndose así a tendencia da comunidade.

Nivel de instrución dos pais e nais

O nivel de estudos dos cabezas de familia é moi inferior ao da media de Galicia, ao que non resulta alleo o feito de que non existira un centro de ensino medio na comarca ata o ano 1983, xa que aínda están por escolarizarse os fillos e fillas dos primeiros alumnos deste Instituto.

O número de fogares nos que os cabezas de familia teñen estudos universitarios (medios ou superiores) é do 5,6%, estando moi por debaixo da porcentaxe da Comunidade, que os sitúa nun 14,4%. Á explicación anterior hai que engadir a de que o mercado laboral da comarca non xera moitos postos de traballo que contemplan como requisito o da titulación universitaria (a maior parte destes son postos de funcionarios docentes e sanitarios que non se cobren preferentemente por persoas orixinarias da comarca). A maior parte dos titulados universitarios procedentes da comarca acaban residindo fóra da localidade de orixe.

Os maiores niveis de instrución dánse nos tipos de fogares cunha poboación máis nova, co que as diferencias de nivel de instrución explícanse, non tanto por ser distinto tipo fogar, senón pola idade diferencial dos seus membros.

Na súa meirande parte, os pais e nais do noso alumnado posúen unicamente estudos primarios. A porcentaxe de pais que non teñen ningún tipo de estudio ou que só teñen estudos primarios é dun 73%, sendo esta porcentaxe sensiblemente superior no caso das nais -89%-.

Esta situación reflíctese nalgunhas respostas á enquisa que vale a pena mencionar:

- Un 45% dos pais/nais non axudan nin comentan cos seus fillos/as os traballos escolares que estes deben realizar. Sen embargo, son moitos menos -13%- os que non falan con eles acerca das súas relacións cos profesores e compañeiros ou dos estudos en xeral. Non parece,

pois, que haxa un desinterese dos pais/nais cara ás actividades académicas dos seus fillos senón unha incapacidade para implicarse máis nelas.

- En coherencia co anterior hai unha clara tendencia a valorar positivamente o reforzo da educación recibida no centro mediante clases particulares: un 66% considéranas necesarias ou convenientes. Hai que resaltar que cáseque a metade do alumnado vai a pasantías.

- Aos pais e nais gustaríalles que o propio centro de ensino ofrecera aulas de recuperación, sendo un 84% desta opinión.

Actividade da poboación

Dentro da poboación inactiva, un 89,3% do total corresponde ás amas de casa e un 19,14% a xubilados.

En xeral obsérvase unha baixa proporción de persoal de alta cualificación profesional.

Parece interesante sinalar os seguintes aspectos que puideran ser diferenciadores do entorno no que nos atopamos:

- Hai unha porcentaxe considerable de pais (19%) que traballan fóra de Galicia ou incluso no estranxeiro.

- Máis da metade dos pais son albaneis ou mariños.

- As nais son amas de casa na súa inmensa maioría. Parece que o índice de ocupación é extremadamente baixo (por suposto, moi por debaixo das medias estatísticas coñecidas: só un 11% teñen un traballo remunerado); sen embargo é relativamente baixa a porcentaxe das que se declaran en paro.

- A quinta parte das familias declaran ter dificultades para chegar a fin de mes cos ingresos de que dispoñen.

As casas: espazos e recursos

Os aspectos detectados nas enquisas que se consideran máis significativos neste apartado son os seguintes:

- O noso alumnado vive en casas, polo xeral, grandes e o 79% dispón de habitación individual.

- A cuarta parte das casas dispoñen de ordenador.

- Din dispoñer de libros, tanto de lectura como de consulta -89% e 86%, respectivamente-. Sen embargo, a porcentaxe de fogares nos que hai máis de 200 libros é tan só do 17%.

Algunhas opinións familiares relevantes sobre o proceso educativo

Das respostas ás enquisas por parte do alumnado e das súas familias recolléronse outros aspectos que poden ser relevantes para a elaboración dos principios educativos e dos obxectivos a acadar por este centro.

As expectativas con respecto ao centro

As expectativas dos pais/nais con respecto ao centro son amplas: non só esperan que os seus fillos/as acaden unha preparación académica; queren que se lles proporcione información sexual, que se lles fale das drogas, da anorexia, da sida ..., en fin, de todo un pouco.

É importante analizar esta demanda en toda a súa dimensión e, no seu caso, establecer claramente cales deben ser as liñas de actuación en cada un dos temas mencionados.

A valoración da diversidade

Os pais/nais parecen reacios nunha porcentaxe significativa -polo que se deduce das enquisas- a aceptar que vivimos nun mundo no que hai que convivir con xente diversa e non por iso peor. Non queren que os seus fillos compartan aula con enfermos de sida (35%), con homosexuais (22%) ou con discapacitados psíquicos (21%).

Pode ser conveniente analizar e relacionar esta información cos datos relativos ás expectativas que os pais/nais teñen sobre o propio centro de ensino.

A valoración do centro

A maior parte dos pais e nais fai unha valoración positiva do funcionamento do centro pero hai unha porcentaxe significativa de pais/nais que están pouco ou nada satisfeitos.

Algunhas opinións do alumnado

(introducir unha valoración cualitativa das enquisas)

Algunhas opinións do profesorado

Entre as opinións manifestadas polo profesorado a través da enquisa resaltamos as seguintes:

- Na valoración dos recursos, servizos e actividades realizadas polo centro a maior parte tiñan unha valoración satisfactoria pero outras non (locais e dotación dos Departamentos, aulas e medios de audiovisuais, local e funcionamento da cafetería)

Parece evidente a necesidade de concentrar os esforzos en mellorar as cuestións que merecen unha cualificación negativa, dedicando maior atención e investimentos nos servizos que funcionan inadecuadamente. Tamén é certo que unha parte dos problemas proceden das

infraestruturas do centro (edificio, instalacións,...) e nestes casos pouco máis se pode facer que adoptar unha actitude reivindicativa fronte á Administración educativa.

- Valórase como moi importante a comunicación cos pais e nais, contrastando esta valoración coa percepción que existe sobre a realidade desta comunicación que resulta deficiente, tanto no que se refire á frecuencia con que o profesorado nos diriximos ás familias como á inversa.

- É moi xeneralizada a opinión de que o noso alumnado está pouco motivado para o estudio e ten malos hábitos de traballo.

- Hai unha opinión moi maioritaria de que as relacións co alumnado deste centro non son xeralmente difíciles, pero o alumnado con frecuencia ten un comportamento excesivamente alborotador.

- Moi maioritariamente o profesorado considera necesario informar ao alumnado sobre diversos aspectos relativos ás clases (comportamento, programa, metodoloxía e criterios de avaliación) e móstrase receptivo a tomar en consideración, cando menos parcialmente, as propostas do alumnado sobre o comportamento na aula e a metodoloxía. O programa da materia e os criterios e procedementos de avaliación considéranse competencia exclusiva do profesorado.

- O profesorado, como colectivo, debera actuar con maior rixidez na cuestión disciplinaria.

- Para efectuar a avaliación do alumnado o elemento máis valorado é o dominio da materia, pero hai outros temas aos que se outorga moita importancia: asistencia á clase, actitude do alumno/a e participación na clase.

- Os elementos que máis inflúen nos resultados académicos do alumnado son: método de estudio, tempo dedicado ao estudio, apoio da familia, metodoloxía utilizada polo profesor/a. A incidencia nestes aspectos debera ser a máis rendible para conseguir resultados positivos. Nos que son de tipo metodolóxico é, probablemente, onde máis se pode influír actuando colexiadamente.

- Considérase importante que o titor comunique as impresións do alumnado sobre a avaliación e que as xuntas de avaliación se centren en comentar incidencias, pero a opinión maioritaria é que as xuntas de avaliación non permiten coñecer e entender mellor ao alumnado.

- A revisión polos alumnos/as do exame corrixido considérase moi importante.

- Consideran insuficientes as reunións de coordinación pedagóxica realizadas, ao tempo que é parecer maioritario que moitas actividades deben ser coordinadas dentro dos Departamentos (programación, criterios de avaliación, corrección de pendentes,...) e entre Departamentos.
- O funcionamento dos diversos organismos do Instituto é valorada en xeral positivamente, aínda que no caso do Consello Escolar é evidente o descoñecemento e a apreciación dunha escasa operatividade, no que coinciden cos restantes membros da comunidade educativa.
- Moi maioritariamente respáldase a formación en valores dentro do proceso educativo, inclinándose a maioría por facer explícitos os valores que debe fomentar o Instituto e deseñar estratexias colectivas para a súa consecución. Hai un número significativo doutras opinións que van no sentido de fomentar os valores establecidos por lei, por ser centro público, ou no de que cada profesor é responsable da súa actuación por formar parte da liberdade de cátedra.

2.- Contribución dos estándares de aprendizaxe avaliados ao desenvolvemento das competencias clave

Na descrición do modelo competencial inclúese o marco de descritores competenciais, no que aparecen os contidos reconfigurados desde un enfoque de aplicación que facilita o adestramento das competencias; recordemos que estas non se estudan, nin se ensinan: adéstranse. Para iso, cómpre a xeración de tarefas de aprendizaxe que lle permita ao alumnado a aplicación do coñecemento mediante metodoloxías de aula activas.

Abordar cada competencia de xeito global en cada unidade didáctica é imposible; debido a iso, cada unha destas divídese en **indicadores de seguimento** (entre dous e cinco por competencia), grandes piares que permiten describirla dun xeito máis preciso; dado que o carácter destes é aínda moi xeral, o axuste do nivel de concreción esixe que os devanditos indicadores se dividan, á súa vez, no que se denominan **descritores da competencia**, que serán os que «describan» o grao competencial do alumnado. Por cada indicador de seguimento encontraremos entre dous e catro descritores, cos verbos en infinitivo.

En cada unidade didáctica cada un destes descritores concrétese en **desempeños competenciais**, redactados en terceira persoa do singular do presente de indicativo. O desempeño é o aspecto específico da competencia que se pode adestrar e avaliar de xeito explícito; é, polo tanto, concreto e obxectivo. Para o seu desenvolvemento, partimos dun

marco de descritores competenciales definido para o proxecto e aplicable a todas as materias e cursos da etapa.

Por outra parte, o desenvolvemento e a aprendizaxe dos **valores**, presentes en todas as áreas, axudarán a que os nosos alumnos e alumnas aprendan a desenvolverse nunha sociedade ben consolidada na que todos poidamos vivir, e en cuxa construción colaboren.

A diversidade dos nosos alumnos e das nosas alumnas, cos seus estilos de aprendizaxe diferentes, hanos de conducir a traballar desde as diferentes potencialidades de cada un deles, apoiándonos sempre nas súas fortalezas para poder darlles resposta ás súas necesidades.

Na área de Relixión Católica

A área de Relixión Católica contribúe ao desenvolvemento das competencias desde as súas finalidades educativas, obxectivos, contidos e actividades de aprendizaxe e avaliación.

Na clase de relixión desenvólvense as competencias nas actividades de ensinanza-aprendizaxe de cada unidade, e están concibidas como un obradoiro educativo onde o alumnado, por medio da reflexión, da actividade e da aplicación, desenvolve as competencias. Especialmente, trabállanse as competencias desde a intelixencia espiritual, a intelixencia emocional e a educación en valores, así como as seguintes propostas do currículo de Relixión Católica (2015):

- A competencia en comunicación lingüística.
- As competencias sociais e cívicas.
- A competencia cultural e artística.
- A competencia para a autonomía e iniciativa persoal.
- A competencia de aprender a aprender.
- A competencia de conciencia e expresións culturais.

Na aula tamén se usarán diversos recursos interactivos e dixitais, desde os cales se seguirá desenvolvendo as competencias, especialmente a «Competencia dixital» e a competencia de «Sentido de iniciativa e espírito emprendedor».

Na programación de cada unidade indícase a competencia ou competencias que se traballan, os descritores competenciales e os desempeños competenciales.

ACHEGA PORCENTUAL DA MATERIA ÁS COMPETENCIAS CLAVE

PREMISA: O RESULTADO FINAL DEBE SER 100%. Pode deixarse unha competencia con 0 sempre e cando o resultado final sexa 100%

DEPARTAMENTO	Relixión
CURSO	1ºESO
MATERIA	Relixión

COMPETENCIAS	PORCENTAXE
Comunicación lingüística.	25%
Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.	1%
Competencia dixital.	14%
Aprender a aprender.	10%
Competencias sociais e cívicas.	15%
Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.	10%
Conciencia e expresións culturais.	25%
TOTAL:	100,00%

DEPARTAMENTO	Relixión
CURSO	2ºESO
MATERIA	Relixión

COMPETENCIAS	PORCENTAXE
Comunicación lingüística.	25%
Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.	1%
Competencia dixital.	14%
Aprender a aprender.	10%
Competencias sociais e cívicas.	15%
Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.	10%
Conciencia e expresións culturais.	25%
TOTAL:	100,00%

DEPARTAMENTO	Relixión
CURSO	3ºESO
MATERIA	Relixión

COMPETENCIAS	PORCENTAXE
Comunicación lingüística.	25%
Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.	1%
Competencia dixital.	14%
Aprender a aprender.	10%
Competencias sociais e cívicas.	15%

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.	10%
Conciencia e expresións culturais.	25%
TOTAL:	100,00%

DEPARTAMENTO	Relixión
CURSO	4º ESO
MATERIA	Relixión

COMPETENCIAS	PORCENTAXE
Comunicación lingüística.	25%
Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.	1%
Competencia dixital.	14%
Aprender a aprender.	10%
Competencias sociais e cívicas.	15%
Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.	10%
Conciencia e expresións culturais.	25%
TOTAL:	100,00%

3.- Obxectivos da materia

1º ESO

1. Coñecer e comparar criticamente as relixións da antigüidade coa realidade, co cristianismo e cos seus principais valores e virtudes.

2. Investigar e interpretar correctamente o sentido relixioso e cristián sobre a creación e a moral católica do medio.
3. Describir e valorar as características da Historia da Salvación e como Deus se revela e intervéen na historia da humanidade.
4. Comprender e indicar os principais feitos da vida de Xesús de Nazaret, a súa mensaxe de salvación e os seus milagres, así como a súa centralidade na Historia da Salvación.
5. Coñecer e enumerar as principais características dos Evanxeos, a moral de Xesús de Nazaret e a moral cristiá.
6. Expresar e valorar as características da resurrección de Xesucristo en relación cos Evanxeos, a Historia da Salvación e as investigacións actuais sobre a vida despois da morte.
7. Investigar e describir as características do sacramento do Bautismo en relación con Xesucristo e a súa presenza na Igrexa.
8. Coñecer e expresar as características do sacramento da Eucaristía en relación con Xesucristo e a súa presenza na Igrexa e na misa.
9. Recoñecer e valorar as características da Confirmación e a presenza do Espírito Santo neste sacramento e na vida da Igrexa.
10. Desenvolver a intelixencia espiritual por medio da reflexión e da interiorización das experiencias espirituais do patriarca Xosé: a natureza, o autocoñecemento, a contemplación e a reflexión sobre feitos da vida diaria.
11. Promover a intelixencia emocional por medio do coñecemento e a vivencia dos sentimentos de relixiosidade, loanza, alegría, resurrección, oración, sacrificio, fortaleza e desexo de Deus.
12. Tomar conciencia da importancia de clarificar, elixir e practicar os valores do hinduísmo e o cristianismo, as benaventuranzas, os Dez Mandamentos, a humanización, a confianza, a fraternidade, a esperanza, o compartir e a autenticidade.

2º ESO

1. Investigar e valorar dende as competencias clave a relación que existe entre o ser humano, Deus e a relixión na historia e a vida cotiá.
2. Coñecer e interpretar correctamente as características da dignidade humana en relación coa achega da vida cristiá e a súa promoción na sociedade actual.
3. Tomar conciencia da importancia da acción humana e a moral católica para aplicala en grupo a solucionar problemas persoais e sociais.
4. Comprender e fundamentar correctamente a relación existente entre a revelación de Deus cos medios para relacionarse con El.

5. Describir a relación existente entre a revelación de Deus e a fe cristiá e argumentar as achegas positivas que leva consigo para a felicidade da persoa e a sociedade.
6. Coñecer e aplicar as claves necesarias para a interpretación correcta da Biblia e as súas mensaxes de felicidade, liberación e salvación.
7. Expresar e explicar as principais características do Deus cristián en relación coa fe cristiá e a comunicación humana.
8. Identificar e valorar as características, achegas actuais e relacións existentes entre a fe cristiá, o Credo e a fe na vida eterna.
9. Coñecer desde as competencias clave e tomar conciencia das características da Igrexa católica e as achegas relixiosas, solidarias, culturais e artísticas que realiza á humanidade.
10. Desenvolver a intelixencia espiritual por medio das competencias clave, a reflexión e interiorización das experiencias de autoconhecimento, sentido á vida, lecturas profundas e relixiosas, o silencio, a meditación e compartir en grupo as vivencias espirituais.
11. Promover a intelixencia emocional por medio do coñecemento e vivencia dos sentimentos de espiritualidade, dignidade humana, empatía, escoitar, comunicación, recolleemento e sociabilidade.
12. Tomar conciencia da importancia de desenvolver unha xerarquía de valores e de practicar os valores das dimensións humanas e do proxecto de vida, a liberdade, a fe cristiá, a amizade, a identidade persoal, cambiar e a solidariedade.

3º ESO

1. Descubrir e coñecer o desexo do infinito e de Deus que existe no ser humano, e a diversidade de camiños persoais e cristiáns que existen para encontrarse con El.
2. Analizar e interpretar a necesidade humana de darlle sentido á propia vida e o sentido cotián e último da vida que dan o cristianismo e as relixións monoteístas.
3. Investigar e interpretar correctamente o pecado e os sacramentos do Perdón e da Unción de enfermos.
4. Investigar e fundamentar correctamente a relación existente entre Xesucristo, a vocación cristiá e o sacramento da Orde sacerdotal.
5. Coñecer e aplicar a moral cristiá da vida humana en relación con Xesucristo, a Igrexa e a busca de solucións aos atentados actuais contra a vida.
6. Valorar a mensaxe de Xesús sobre o consumo e aplicar a moral cristiá e católica do consumo para promover un consumo xusto, solidario, ecolóxico e cristián.

7. Describir e valorar a misión e a organización da Igrexa católica en relación con Xesucristo, a súa tripla misión e os servizos de humanización e salvación que realiza.
8. Investigar os principais acontecementos da historia da Igrexa durante os seus primeiros quince séculos e a presenza de Xesucristo, que continúa ata o fin da historia.
9. Recoñecer e valorar a achega fundamental da fe cristiá na creación da arte e da cultura cristiá e da humanidade.
10. Desenvolver a intelixencia espiritual por medio da reflexión e interiorización das experiencias de autoconecemento, sentido á vida, vocación persoal, meditación e peregrinación.
11. Promover a intelixencia emocional por medio do coñecemento e da vivencia dos sentimentos de choro, providencia, arrepentimento, fe, vida, xenerosidade, colaboración, vocación e piedade.
12. Tomar conciencia da importancia de ter unha xerarquía de valores e de practicar os valores do perdón, a fe, o servizo, a celebración, a caridade, a solidariedade, a cooperación e a tolerancia.

4º ESO

1. Identificar e comparar criticamente desde as competencias clave as características das relixións universais na historia e a vida cotiá.
2. Coñecer e valorar correctamente as características e achegas da experiencia relixiosa e a revelación de Deus á persoa e á sociedade actual.
3. Investigar e aplicar as ensinanzas e a relación entre Deus e a historia da Igrexa desde a Idade Moderna ata a Idade Contemporánea.
4. Fundamentar correctamente a relación existente entre Xesucristo, o Mesías, e a moral católica da vida pública no mundo contemporáneo.
5. Coñecer e valorar positivamente a relación existente entre Xesucristo, a Igrexa e a súa misión salvadora e humanizadora de felicidade para a persoa e a sociedade.
6. Comprender e aplicar as características do sacramento do Matrimonio en relación coa Igrexa, a vida persoal e a sociedade actual.
7. Expresar e explicar as características, achegas actuais, aplicacións e relacións existentes entre a fe cristiá e a moral cristiá da sexualidade.
8. Identificar e aplicar a situacións actuais as características da autoridade e a verdade na Biblia e na Igrexa.

9. Coñecer desde as competencias clave as achegas dos cristiáns para construír a civilización do amor no mundo actual, e tomar conciencia delas.
10. Desenvolver a intelixencia espiritual por medio das competencias clave, a reflexión e interiorización de experiencias para o desenvolvemento da paz, a actitude relixiosa, o agradecemento, a práctica da fe cristiá, a comunicación con Xesús, a poesía amorosa, a afectividade, a verdade e a espiritualidade ecolóxica.
11. Promover a intelixencia emocional por medio do coñecemento e a vivencia dos sentimentos de busca de sentido, éxtase relixiosa, aproveitamento do tempo, entrega persoal, namoramento, sinceridade, eternidade e salvar o matrimonio.
12. Tomar conciencia da importancia de interiorizar e practicar os valores do diálogo, fidelidade, compromiso social, crítica moral, coherencia persoal e cristiá, amor, verdade, seguir un bo mestre e cambiar o mundo.

1º BACHARELATO

1. Recoñecer e respectar a necesidade do sentido no home.
2. Comparar manifestacións históricas que permitan desvelar desde sempre o sentido relixioso do ser humano.
3. Dar razón da raíz divina da dignidade humana.
4. Identificar e contrastar no momento actual diversas respostas de sentido.
5. Coñecer e valorar o contexto no que nace e a ensinanza da doutrina social da Igrexa.
6. Identificar a dignidade humana como clave para unha convivencia xusta entre os homes, diferenciándoa dos recoñecementos que o Estado realiza a través das leis.
7. Coñecer e aplicar os principios fundamentais da doutrina social da Igrexa a diversos contextos.
8. Coñecer e distinguir os diferentes métodos utilizados pola persoa para coñecer a verdade.
9. Coñecer e aceptar con respecto os momentos históricos de conflito entre a ciencia e a fe, sabendo dar razóns xustificadas da actuación da Igrexa.
10. Ser consciente da necesidade de relación entre ciencia e ética para que exista verdadeiro progreso humano.
11. Coñecer e comparar diferentes acepcións do terno cultura.
12. Ser consciente ca persoa é xeradora de cultura.

13. Caer na conta do cambio co monacato introduce na configuración do tempo e o traballo.

2º BACHARELATO

1. Recoñecer e apreciar o carácter sexuada da persoa e a súa importancia para construír a súa identidade.
2. Comprender e respectar os principios fundamentais da Igrexa respecto á vida.
3. Recoñecer e apreciar o cambio ca doutrina social da Igrexa concede á persoa e á vida.
4. Deducir as consecuencias que implica a doutrina social da Igrexa no traballo, nas relacións internacionais e na economía.
5. Recoñecer o valor social das apartacións realizadas polos investigadores cristiáns.
6. Recoñecer os esforzos ca Igrexa realizou ó longo dos séculos para que se respecte a dignidade do ser humano e os seus dereitos.
7. Comprender que algunhas creacións culturais son expresión da fe.

4.- Desenvolvemento dos estándares de aprendizaxe: temporalización, mínimo para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación

1º ESO

CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES
Bloque 1. O sentido relixioso do home 1º avaliación		
<p>A realidade creada e os acontecementos son signo de Deus.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Recoñecer e valorar que a realidade é don de Deus. 2. Identificar a orixe divina da realidade. 3. Contrastar a orixe da creación nos diferentes relatos relixiosos achega da creación. 4. Diferenciar a explicación teolóxica e científica da creación. 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 Expresa por escrito sucesos imprevistos nos que se recoñece que a realidade é dada. 1.2 Avalía, compartindo cos seus compañeiros, sucesos e situacións nas que queda de manifesto que a realidade é don de Deus. 2.1 Argumenta a orixe do mundo e a realidade como froito do designio amoroso de Deus. 3.1 Relaciona e distingue, explicando coas súas palabras, a orixe da creación nos relatos míticos da antigüidade e o relato bíblico. 4.1 Coñece e sinala as diferenzas entre a explicación teolóxica e científica da creación. 4.2 Respecta a autonomía existente entre as explicacións, teolóxica e científica, da creación.
Bloque 2. A revelación: Deus intervén na historia 2º avaliación		
<p>A historia de Israel: elección, alianza, monarquía e profetismo.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Coñecer, contrastar e apreciar os principais acontecementos da historia de Israel. 2. Sinalar e identificar os diferentes modos de comunicación que Deus usou nas distintas etapas da historia de Israel. 3. Distinguir e comparar o procedemento co que Deus se manifesta nas distintas etapas da historia de Israel. 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 Coñece, interpreta e constrúe unha liña do tempo cos principais acontecementos e personaxes da historia de Israel. 1.2 Mostra interese pola historia de Israel e dialoga con respecto sobre os beneficios desta historia para a humanidade. 2.1 Busca relatos bíblicos e selecciona xestos e palabras de Deus nos que identifica a manifestación divina. 3.1 Recorda e explica constructivamente, de modo oral ou por escrito, accións que reflicten o desvelarse de Deus para co pobo de Israel.

Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación 2º/3º avaliación		
<p>A divindade e humanidade de Xesús.</p> <p>Os evanxeos: testemuño e anuncio.</p> <p>Composición dos evanxeos.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Distinguir en Xesús os trazos da súa natureza divina e humana. 2. Identificar a natureza e finalidade dos evanxeos. 3. Coñecer e comprender o proceso de formación dos evanxeos. 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 Identifica e clasifica de xeito xustificando as diferenzas entre a natureza divina e humana de Xesús nos relatos evanxélicos. 1.2 Esfórzate por comprender as manifestacións de ambas naturezas expresadas nos relatos evanxélicos. <ol style="list-style-type: none"> 2.1 Recoñece a partir da lectura dos textos evanxélicos os trazos da persoa de Xesús e deseña o seu perfil. 3.1 Ordena e explica coas súas palabras os pasos do proceso formativo dos evanxeos.
Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: da Igrexa 3º avaliación		
<p>A Igrexa, presenza de Xesucristo na historia.</p> <p>O Espírito Santo edifica continuamente a Igrexa.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Comprender a presenza de Xesucristo hoxe na Igrexa. 2. Recoñecer que a acción do Espírito Santo dá vida á Igrexa. 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 Sinala e explica as distintas formas de presenza de Xesucristo na Igrexa: sacramentos, palabra de Deus, autoridade e caridade. <ol style="list-style-type: none"> 2.1 Coñece e respecta que os sacramentos son acción do Espírito para construír a Igrexa. 2.2 Asocia a acción do espírito nos sacramentos coas distintas etapas e momentos da vida. 2.3 Toma conciencia e aprecia a acción do Espírito para o crecemento da persoa.

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE MÍNIMOS	GRAO MÍNIMO	INSTRUMENTOS
Que o alumno identifique ao cristianismo entre as demais relixións.	20%	CC PE
Que o alumno recoñeza de entre unha lista de personaxes os que pertencen ao Antigo e ao Novo Testamento.	20%	CC PO
Que o alumno sintetice dun xeito sinxelo a figura de Xesús de Nazaret.	20%	PO TI
Que o alumno formule nunha táboa as diferenzas e semellanzas dos evanxeos sinópticos.	20%	OA TG PE
Que o alumnos exprese correctamente o nome das parroquias e diocese nas que celebrou os sacramentos da iniciación cristiá.	20%	CC TG

**Lendas de instrumentos*: PE Proba escrita, PO Proba oral, TI Tráballo individual, TG Tráballo en grupo, CC Caderno de clase, OA Observación na aula

CONTIDOS	CRITERIOS DE avaliación	estándares DE APRENDIZAXE AVALIABLES
Bloque 1. O sentido relixioso do home / 1ª Avaliación		
<p>A persoa humana, criatura de Deus libre e intelixente.</p> <p>O fundamento da dignidade da persoa.</p> <p>O ser humano colaborador da creación de Deus.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Establecer diferenzas entre o ser humano creado a imaxe de Deus e os animais. 2. Relaciona a condición de criatura coa orixe divina. 3. Explicar a orixe da dignidade do ser humano como criatura de Deus. 4. Entender o sentido e a finalidade da acción humana 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 Argumenta a dignidade do ser humano en relación aos outros seres vivos. 2.1 Distingue e debate de forma xustificada e respectuosa a orixe do ser humano. 3.1 Valora, en situacións da súa contorna, a dignidade de todo ser humano con independencia das capacidades físicas, cognitivas, intelectuais, sociais, etc. 4.1 Clasifica accións do ser humano que respectan ou destrúen a creación. 4.2 Deseña en pequeno grupo un plan de colaboración co seu centro educativo no que se inclúan polo menos cinco necesidades e as posibles solucións que o propio grupo levaría a cabo
Bloque 2. A revelación: Deus intervén na historia / 2ª Avaliación		

<p>A aceptación da revelación: A fe.</p> <p>Orixe, composición e interpretación dos Libros Sagrados</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Coñecer e aceptar que Deus se revela na historia. 2. Comprender e valorar que a fe é a resposta á iniciativa salvífica de Deus. 3. Coñecer e definir a estrutura e organización da Biblia. 4. Coñecer e respectar os criterios do maxisterio da Igrexa en torno á interpretación bíblica. 5. Recoñecer na inspiración a orixe da sacralidade do texto bíblico 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 Busca e elixe personaxes significativos do pobo de Israel e identifica e analiza a resposta de fe neles. 2.1 Interésase por coñecer e valora a resposta de fe ao Deus que se revela. 3.1 Identifica, clasifica e compara as características fundamentais dos Libros Sagrados mostrando interese pola súa orixe divina. 4.1 Le, localiza e esquematiza os criterios recolleitos na Dei Verbum en torno á interpretación da Biblia valorándoos como necesarios. 5.1 Distingue e sinala en textos bíblicos a presenza dun Deus que se comunica, xustificando no grupo a selección dos textos. 5.2 Coñece e xustifica por escrito a existencia nos Libros Sagrados do autor divino e o autor humano
<p>Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación / 2ª e 3ª Avaliación</p>		
<p>Deus revélase en Xesucristo. Deus un e trino. (2ª Av.)</p> <p>O Credo, síntese da acción salvífica de Deus na historia (3ª Av.)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mostrar interese por recoñecer o carácter relacional da Divindade na revelación de Jesús. 2. Vincular o sentido comunitario da Trindade coa dimensión relacional humana. 3. Descubrir o carácter histórico da formulación de Credo cristián. 4. Recoñecer as verdades da fe cristina 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 Coñece e describe as características do Deus cristián. 1.2 Le relatos mitolóxicos, localiza trazos das divindades das relixións politeístas e contrástaos coas características do Deus cristián. 2.1 Recoñece, describe e acepta que a persoa humana necesita do outro para alcanzar a súa identidade a semellanza de Deus. 3.1 Confeccionar materiais onde se expresan os momentos relevantes da historia salvífica e relaciónaos coas verdades de fe formuladas no Credo. 4.1 Clasifica as verdades de fe contidas no Credo e explica o seu significado.

	presentes no Credo.	
Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa / 3ª Avaliación		
<p>Expansión da igrexa, as primeiras comunidades.</p> <p>As notas da Igrexa.</p>	<p>1. Comprender a expansión do cristianismo a través das primeiras comunidades cristiás.</p> <p>2. Xustificar que a Igrexa é unha, santa, católica e apostólica.</p>	<p>1.1 Localiza no mapa os lugares de orixe das primeiras comunidades cristiás e describe as súas características.</p> <p>1.2 Reconstrúe o itinerario das viaxes de San Pablo e explica coas súas palabras a difusión do cristianismo no mundo págano.</p> <p>2.1 Describe e valora a raíz da unidade e santidade da Igrexa.</p> <p>2.2 Elabora materiais, utilizando as tecnoloxías da información e a comunicación, onde se reflicte a universalidade e apostolicidade da Igrexa.</p>

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE MÍNIMOS	GRAO MÍNIMO	INSTRUMENTOS
Valorar, en situacións da súa contorna, a dignidade de todo ser humano con independencia das capacidades físicas, cognitivas, intelectuais, sociais, etc.	20%	OA TG
Clasificar accións do ser humano que respectan ou destrúen a creación.	20%	CC TI
Identificar, clasificar e comparar as características fundamentais dos Libros Sagrados mostrando interese pola súa orixe divina.	20%	PE
Ler relatos mitolóxicos, localizar trazos das divindades das relixións politeístas e contrástalos coas características do Deus cristián.	20%	OA TI
Reconstruír o itinerario das viaxes de San Pablo e explicar coas súas palabras a difusión do cristianismo no mundo págano.	20%	CC PE

*Lendas de instrumentos: PE Proba escrita, PO Proba oral, TI Traballo individual, TG Traballo en grupo, CC Caderno de clase, OA Observación na aula

As unidades da área de Relixión Católica de 2.º de Educación Secundaria e os seus correspondentes contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe, organizáronse e secuenciáronse en función dos seguintes criterios:

Os bloques de contidos do currículo de Relixión Católica:

Bloque 1. O sentido relixioso do home.

Bloque 2. A revelación: Deus intervén na historia.

Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da historia da Salvación.

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa.

A integración de todos os contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe e a distribución do currículo de Relixión Católica.

3º ESO

CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES
Bloque 1. O sentido relixioso do home 1º avaliación		
<p>A natureza humana desexa o Infinito.</p> <p>A procura de sentido na experiencia da enfermidade, a morte, a dor, etc.</p>	<p>1. Recoñecer o desexo de plenitude que ten a persoa.</p> <p>2. Comparar razoadamente distintas respostas fronte o finito do ser humano</p>	<p>1.1 Expressa e comparte en grupo situacións ou circunstancias nas que recoñece a esixencia humana de felicidade e plenitude.</p> <p>2.1 Analiza e valora a experiencia persoal fronte a feitos vellos e dolorosos.</p> <p>2.2 Selecciona escenas de películas ou documentais que mostran a procura de sentido.</p>
Bloque 2. A revelación: Deus intervén na historia 2º avaliación		
<p>A ruptura do home con Deus polo pecado.</p> <p>O relato bíblico do pecado orixinal.</p>	<p>1. Descubrir que o pecado radica no rexeitamento á intervención de Deus na propia vida.</p> <p>2. Distinguir a verdade revelada do roupaxe literario no relato do Xénese.</p>	<p>1.1 Identifica, analiza e comenta situacións actuais onde se expresa o pecado como rexeitamento ou suplantación de Deus.</p> <p>2.1 Analiza o texto sagrado diferenciando a verdade revelada do roupaxe literario e recrea un relato da verdade revelada sobre o pecado orixinal con linguaxe actual</p>

Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación 3º avaliación		
<p>A persoa transformada polo encontro con Xesús</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Recoñecer e apreciar que o encontro con Cristo cambia a forma de comprender o mundo, a historia, a realidade, as persoas, etc. 2. Comprender que a pertenza a Cristo implica unha nova forma de comportarse na vida 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 Busca e selecciona biografía de conversos. 1.2 Expresa xuízos respectuosos sobre a novidade que o encontro con Cristo introduciu na forma de entender o mundo, segundo as biografías seleccionadas. 2.1 Crea e comparte textos, vídeos clip, curtos, para describir as consecuencias que na vida dos cristiáns supuxo o encontro
Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa / 3ª Avaliación		
<p>A Igrexa, lugar de encontro con Cristo.</p> <p>Experiencia de plenitude no encontro con Cristo.</p> <p>A experiencia de fe xera unha cultura.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tomar conciencia do vínculo indisoluble entre o encontro con Cristo e a pertenza á Igrexa. 2. Valorar criticamente a experiencia de plenitude que promete Cristo. 3. Identificar na cultura a riqueza e a beleza que xera a fe. 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 Busca, selecciona e presenta xustificando a experiencia dunha persoa que atopou a Cristo na Igrexa. 2.1 escoita testemuños de cristiáns e debate con respecto achega da plenitude de vida que neles se expresa. 3.1 Demostra mediante exemplos previamente seleccionados que a experiencia cristiá foi xeradora de cultura ao longo da historia. 3.2 Defende de forma razoada a influencia da fe na arte, o

		pensamento, os costumes, a saúde, a educación, etc.
--	--	---

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE MÍNIMOS	GRAO MÍNIMO	INSTRUMENTOS
Que o alumno recoñeza os distintos sentidos da vida propostos polas relixións monoteístas.	20%	CC PE
Que o alumno recoñeza os distintos sentidos da vida propostos polas relixións politeístas.	20%	CC PE
Que o alumno describa situacións onde o perdón é indispensable para vivir en paz.	20%	OA TG
Que o alumno relate algunha experiencia na que o encontro con Xesús mellorou os comportamentos dunha persoa.	20%	TI PO
Que o alumno redacte brevemente a súa impresión sobre as persecucións que sofren os crentes na actualidade e as compare coas que sufrían os cristiáns dos primeiros séculos.	20%	CC TI PO

**Lendas de instrumentos*: PE Proba escrita, PO Proba oral, TI Tráballo individual, TG Tráballo en grupo, CC Caderno de clase, OA Observación na aula

As unidades da área de Relixión Católica de 3.º de Educación Secundaria e os seus correspondentes contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe, organizáronse e secuenciáronse en función dos seguintes criterios:

Os bloques de contidos do currículo de Relixión Católica:

Bloque 1. O sentido relixioso do home.

Bloque 2. A revelación: Deus intervén na historia.

Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da historia da Salvación.

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa.

A integración de todos os contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe e distribución do currículo de Relixión Católica.

4º ESO

CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES
Bloque 1. O sentido relixioso do home / 1ª Avaliación		
<p>As relixións: procura do sentido da vida.</p> <p>Plenitude na experiencia relixiosa: a revelación de Deus na historia.</p>	<p>1. Aprender e memorizar os principais trazos comúns das relixións.</p> <p>2. Comparar e distinguir a intervención de Deus na historia dos intentos humanos de resposta á procura de sentido.</p>	<p>1.1 Identifica e clasifica os trazos principais (ensino, comportamento e culto) nas relixións monoteístas.</p> <p>1.2 Busca información e presenta ao grupo as respostas das distintas relixións ás preguntas de sentido.</p> <p>2.1 Razona por que a revelación é a plenitude da experiencia relixiosa.</p> <p>2.2 Analiza e debate as principais diferenzas entre a revelación de Deus e as relixións.</p>
Bloque 2. A revelación: Deus intervén na historia / 2ª Avaliación		
<p>A fidelidade de Deus á alianza co ser humano.</p> <p>A figura mesiánica do Servo de Yahvé.</p>	<p>1. Recoñecer e valorar as accións de Deus fiel ao longo da historia.</p> <p>2. Comparar e apreciar a novidade entre o Mesías sufrinte e o Mesías político</p>	<p>1.1 Identifica e aprecia a fidelidade permanente de Deus que atopa na historia de Israel.</p> <p>1.2 Toma conciencia e agradece os momentos da súa historia nos que recoñece a fidelidade de Deus.</p> <p>2.1 Identifica, clasifica e compara os trazos do Mesías sufrinte e o Mesías político.</p> <p>2.2 Esfórzase por comprender a novidade do Mesías sufrinte como criterio de vida.</p>

Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación / 3ª Avaliación		
<p>A chamada de Xesús a colaborar con Él xenera unha comunidade.</p>	<p>1. Descubrir a iniciativa de Cristo para formar unha comunidade que orixina a Igrexa.</p> <p>2. Coñecer e apreciar a invitación de Xesús a colaborar na súa misión</p>	<p>1.1 Localiza, selecciona e argumenta en textos evanxélicos a chamada de Xesús.</p> <p>2.1 Le de xeito comprensivo un evanxeo, identifica e describe a misión salvífica de Xesús.</p> <p>2.2 Busca e identifica persoas que actualizan hoxe a misión de Xesús e expón en grupo por que continúan a misión de Xesús.</p>
Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa / 3ª Avaliación		
<p>A pertenza a Cristo na Igrexa ilumina todas as dimensións do ser humano.</p> <p>A autoridade eclesiástica ao servizo da verdade.</p> <p>A misión do cristián no mundo: construír a civilización do amor.</p>	<p>1. Descubrir e valorar que Cristo xera unha forma nova de usar a razón e a liberdade, e de expresar a afectividade da persoa.</p> <p>2. Distinguir que a autoridade está ao servizo da verdade.</p> <p>3. Relacionar a misión do cristián coa construción do mundo.</p>	<p>1.1 Elaborar xuízos a partir de testemuños que exemplifiquen unha forma nova de usar a razón e a liberdade e de expresar a afectividade.</p> <p>1.2 Adquire o hábito de reflexionar buscando o ben ante as eleccións que se lle ofrecen.</p> <p>1.3 Se consciente das diferentes formas de vivir a afectividade e prefere a que recoñece como máis humana.</p> <p>2.1 Identifica persoas que son autoridade na súa vida e explica como recoñece nelas a verdade.</p> <p>2.2 Recoñece e valora na Igrexa distintas figuras que son autoridade, polo servizo ou polo testemuño.</p> <p>2.3 Localiza e xustifica tres acontecementos da historia nos que a Igrexa defendeu a verdade do ser humano.</p>

		3.1 Investiga e debate sobre as iniciativas eclesiásticas da súa contorna que colaboran na construción da civilización do amor.
--	--	---

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE MÍNIMOS	GRAO MÍNIMO	INSTRUMENTOS
Identificar e clasificar os trazos principais (ensino, comportamento e culto) nas relixións monoteístas.	20%	OA PE
Identificar e apreciar a fidelidade permanente de Deus que atopa na historia de Israel	20%	TG
Ler de xeito comprensivo un evanxeo, identificar e describir a misión salvífica de Xesús.	20%	OA TI
Recoñecer e valorar na Igrexa distintas figuras que son autoridade, polo servizo ou polo testemuño.	20%	CC TG
Investigar e debater sobre as iniciativas eclesiásticas da súa contorna que colaboran na construción da civilización do amor.	20%	OA TG TI

**Lendas de instrumentos*: PE Proba escrita, PO Proba oral, TI Traxallo individual, TG Traxallo en grupo, CC Caderno de clase, OA Observación na aula

As unidades da área de Relixión Católica de 4.º de Educación Secundaria e os seus correspondentes contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe, organizáronse e secuenciáronse en función dos seguintes criterios:

Os bloques de contidos do currículo de Relixión Católica :

Bloque 1. O sentido relixioso do home.

Bloque 2. A revelación: Deus intervén na historia.

Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da historia da Salvación.

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa.

A integración de todos os contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe e distribución do currículo de Relixión Católica .

1º BACHARELATO

CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES
Bloque 1. ANTROPOLOXÍA CRISTIANA 1º avaliación		
<ul style="list-style-type: none"> - O home, ser relixioso que busca un sentido á vida. Expresións históricas do sentido relixioso. - O misterio da persoa humana. Fundamento da súa dignidade. - Diversas posturas ante o feito relixioso na sociedade actual. 	<ol style="list-style-type: none"> 2.Recoñecer e respectar a necesidade de sentido no home. 3.Comparar manifestacións históricas que permitan desvelar desde sempre o sentido relixioso do ser humano. 4.Dar razón da raíz divina da dignidade humana. 5. Identificar e contrastar no momento actual diversas respostas de sentido 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 Reflexiona sobre acontecementos mostrados nos medios de comunicación e emite xuízos de valor sobre a necesidade de sentido. 2.1 Identifica e diferencia a diversidade de respostas salvíficas que mostran as relixións. 3.1. Descubre, a partir dun visionado que mostre a inxustiza, a incapacidade da lei para fundamentar a dignidade humana. Compara con textos eclesiásticos que vinculan a dignidade do ser humano á súa condición de criatura. 3.2. Investiga, obtén datos estatísticos e analiza sacando conclusións, comportamentos dos mozos que defenden ou atentan contra a dignidade do ser humano. 4.1 Cualifica as respostas de sentido que ofrece o ateísmo, agnosticismo ou laicismo e contrástasas coa proposta de salvación que ofrecen as relixións.
Bloque 2. DOUTRINA SOCIAL DA IGREXA 2º avaliación		

<ul style="list-style-type: none"> - Orixe e evolución da doutrina social da Igrexa. - Principios fundamentais da doutrina social da Igrexa. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Coñecer e valorar o contexto en que nace e o ensino da doutrina social da Igrexa. 2. Identificar a dignidade humana como clave para unha convivencia xusta entre os homes, diferenciándoa dos recoñecementos que o Estado realiza a través das leis. 3. Coñecer e aplicar os principios fundamentais da doutrina social da Igrexa a diversos contextos 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 Identifica problemas sociais de finais do século XIX. Estuda a súa evolución ata a actualidade e analiza as respostas da doutrina social da Igrexa. 2.1 Elabora unha definición persoal sobre os termos, legal, ético e moral. Explica publicamente as diferenzas entre os termos coa axuda de medios audiovisuais. 3.1 Comprende e define con palabras persoais o significado de ben común, destino universal dos bens e subsidiario. Aplica a situacións concretas devanditos principios xustificando o pensamento social da Igrexa
Bloque 3. RELACIÓN ENTRE A RAZON , A CIENCIA E A FE / 2ª Avaliación		
<ul style="list-style-type: none"> - Formas de coñecemento ao longo da historia coas que o ser humano descobre a realidade e a verdade. - Percorrido histórico das relacións entre a ciencia e a fe. - Vínculo indisoluble entre ciencia e ética 	<ul style="list-style-type: none"> - Coñecer e distinguir os diferentes métodos utilizados pola persoa para coñecer a verdade. - Coñecer e aceptar con respecto os momentos históricos de conflito entre a ciencia e a fe, sabendo dar razóns xustificadas da actuación da Igrexa. - Ser consciente da necesidade de relación entre ciencia e ética para que exista verdadeiro progreso humano 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identifica, a través de fontes, os diferentes métodos de coñecer a verdade na filosofía, a teoloxía, a ciencia e a técnica. Distingue que aspectos da realidade permite coñecer cada método. 2.1 Recoñece con asombro e esforzase por comprender a orixe divina do cosmos e distingue que non provén do caos ou o azar. 2.2 Infórmase con rigor e debate respectuosamente, sobre o caso de Galileo, Servet, etc. Escribe a súa opinión, xustificando razoadamente as causase consecuencias de ditos

		<p>conflictos.</p> <p>3.1. Aprende, acepta e respecta que o criterio ético nace do recoñecemento da dignidade humana.</p> <p>3.2. Analiza casos e debate de maneira razoada as consecuencias que se derivan dun uso da ciencia sen referente ético.</p>
<p>Bloque 4. A IGREXA XERADORA DE CULTURA OA LONGO DA HISTORIA / 3ª Avaliación.</p>		
<p>– Significado do termo e dimensións da cultura.</p> <p>– A vida monacal, fonte de cultura</p>	<p>1. .Coñecer e comparar diferentes acepcións do termo cultura.</p> <p>2. Ser consciente que a persoa é xeradora de cultura.</p> <p>3. Caer na conta do cambio que o monacato introduce na configuración do tempo e o traballo</p>	<p>1. Estuda, analiza e define o concepto de cultura en diferentes épocas e contrástao co carácter antropolóxico do ensino da Igrexa.</p> <p>2.1 Identifica os elementos propios de diversas culturas e elabora un material audiovisual onde as compare criticamente.</p> <p>3.1 Coñece e respecta os trazos da vida monástica. Identifica a súa influencia na organización social e a vida laboral.</p> <p>3.2 Valora o traballo dos monxes por conservar a arte e a cultura grecolatina, elaborando un material audiovisual no que se recolla a</p>

		síntese do seu estudo
--	--	-----------------------

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE MÍNIMOS	GRAO MÍNIMO	INSTRUMENTOS
Que o alumno Identifique e diferencie a diversidade de respostas salvíficas que mostran as relixións.	20%	PE CC
Que o alumno cualifique as respostas de sentido que ofrece o ateísmo, agnosticismo ou laicismo, contrastando coa proposta de salvación que ofrecen as relixións.	20%	OA TG
Que o alumno comprenda e defina con palabras persoais o significado de ben común, destino universal dos bens e subsidiariamente aplicando a situacións concretas os principios do pensamento social da Igrexa	20%	TI PE
Que o alumno identifique, a través de fontes, os diferentes métodos de coñecer a verdade na filosofía, a teoloxía, a ciencia e a técnica.	20%	CC TG
Que o alumno estude, analice e defina o concepto de cultura en diferentes épocas e o contraste co carácter antropolóxico do ensino da Igrexa.	20%	CC TI

**Lendas de instrumentos*: PE Proba escrita, PO Proba oral, TI Tráballo individual, TG Tráballo en grupo, CC Caderno de clase, OA Observación na aula

As unidades da área de Relixión Católica de 1.º de Bacharelato e os seus correspondentes contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe, organizáronse e secuenciáronse en función dos seguintes criterios:

Os bloques de contidos do currículo de Relixión Católica

Bloque 1. O invento da relixión

Bloque 2. A fe, axuda ou estorbo?

Bloque 3. Eu teño algo que dicir de Deus

Bloque 4. Deus está en todas partes

Bloque 5. Un deus para os seres humanos

Bloque 6: Ser crente ou ser discípulo?

A integración de todos os contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe e distribución do currículo de Relixión Católica

2º BACHARELATO

CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES
Bloque 1. ANTROPOLOXÍA CRISTIANA / 1ª Avaliación		
<ul style="list-style-type: none"> - A identidade do ser humano. - O mundo actual e a cuestión bioética 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Recoñecer e apreciar o carácter sexuado da persoa e a súa importancia para construír a súa identidade. ▪ Comprender e respectar os principios fundamentais da Igrexa respecto de a vida. 	<p>1. Comprende e respecta o significado bíblico da afirmación «home e muller creounos?»</p> <p>2.1 Coñece e explica os diferentes problemas bioéticos relacionados coa orixe, o desenvolvemento e o final da vida.</p> <p>2.2 Posúe argumentos para defender ou dar razóns desde a posición cristiá ante situacións reais ou supostas que se propoñen en clase.</p>
Bloque 2. DOUTRINA SOCIAL DA IGREXA / 2ª Avaliación		
<ul style="list-style-type: none"> - A persoa, a vida, o traballo, as relacións internacionais e a economía á luz da doutrina eclesiástica. 	<ul style="list-style-type: none"> a) Recoñecer e apreciar o cambio que a doutrina social da Igrexa outorga á persoa e á vida. b) Deducir as consecuencias que implica a doutrina social da Igrexa no traballo, as relacións internacionais e a economía. 	<p>1.1 Descubre, valora e xustifica o sentido humanizador que ten o traballo.</p> <p>2.1 Propón proxectos ou solucións que poderían levarse a cabo nas políticas nacionais ou internacionais para facer o mundo máis humano</p>
Bloque 3. RELACIÓN ENTRE A RAZON, A CIENCIA E A FE / 2ª Avaliación		
<ul style="list-style-type: none"> - Achegas dos 	<p>1. Recoñecer o valor social das achegas realizadas por</p>	<p>1.1 Selecciona, estuda e expón a biografía dun investigador</p>

investigadores cristiáns á ciencia e á técnica no contexto actual	investigadores cristiáns.	cristián resaltando as súas achegas ao ámbito da ciencia e a técnica
Bloque 4. A IGREXA XERADORA DE CULTURA AO LONGO DA HISTORIA / 3ª Avaliación		
<ul style="list-style-type: none"> - A acción evanxelizadora da Igrexa e a promoción dos dereitos humanos. - A expresión da fe xera beleza a través da arte. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Recoñecer os esforzos que a Igrexa realizou ao longo dos séculos para que se respecte a dignidade do ser humano e os seus dereitos. 2. Comprender que algunhas creacións culturais son a expresión da fe 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 Nomea e explica situacións históricas nas que a Igrexa defendeu con radicalidade ao home e xustifica a elección realizada. 2.1 Selecciona obras de arte, investiga sobre o autor e descobre o seu sentido relixioso. Confecciona un material creativo que permita coñecer a eses artistas.

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE MÍNIMOS	GRAO MÍNIMO	INSTRUMENTOS
Coñecer e explicar os diferentes problemas bioéticos relacionados coa orixe, o desenvolvemento e o final da vida.	20%	PE
Propoñer proxectos ou solucións que poderían levarse a cabo nas políticas nacionais ou internacionais para facer o mundo máis humano	20%	OA TG
Seleccionar, estudar e expoñer a biografía dun investigador cristián, resaltando as súas achegas ao ámbito da ciencia e a técnica	20%	CC TI
Nomear e explicar situacións históricas nas que a Igrexa defendeu con radicalidade ao home e xustificar a elección realizada.	20%	TI PO
Seleccionar obras de arte, investigar sobre o autor e descubrir o seu sentido relixioso. Confeccionar un material creativo que permita coñecer a eses artistas.	20%	OA TG

*Lendas de instrumentos: PE Proba escrita, PO Proba oral, TI Traballo individual, TG Traballo en grupo, CC Caderno de clase, OA Observación na aula

As unidades da área de Relixión Católica de 2º de Bacharelato e os seus correspondentes contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe, organizáronse e secuenciáronse en función dos seguintes criterios:

Os bloques de contidos do currículo de Relixión Católica :

Bloque 1. Antropoloxía cristián

Bloque 2. Doutrina social da Igrexa

Bloque 3. Relación entre a razón, a ciencia e a fe

Bloque 4. A Igrexa xeradora de cultura ao longo da historia

A integración de todos os contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe e distribución do currículo de Relixión Católica.

5.- Metodoloxía

No desenvolvemento das tarefas empréganse diversas estratexias metodolóxicas presenciais:

- Traballo reflexivo individual no desenvolvemento das actividades individuais.
- Traballo en grupo virtual cooperativo: facer grupos de 3 ou 4 alumnos e alumnas e utilizar as estruturas da aprendizaxe cooperativa para traballar os principios de definición de obxectivo grupal, interdependencia positiva e interacción cara a cara.
- Posta en común en gran grupo, despois do traballo individual ou grupal.
- Círculos de aprendizaxe.
- Exposición do profesorado.

No caso de **bacharelato**:

- Exposición do profesorado.
- Creación de grupos de traballo virtual cooperativo e de debate.
- Participación activa do alumnado no desenvolvemento das sesións da unidade.
- Observación por parte do profesorado ás suxestións, preguntas e proposicións do alumnado en relación a cada unha das seccións.

- Observación por parte do profesorado cando o alumnado mostra interese por algunha das cuestións máis actuais.
- Crear unha mesa de debate sobre os medios de comunicación e a súa responsabilidade na información.

A metodoloxía semi-presencial, enténdese no noso caso, alumnado ou profesorado illado por mor do COVID o tempo que determine a autoridade sanitaria pero que estivo no modo presencial o resto da avaliación; tería a parte anteriormente citada e a maiores o apoio da Aula Virtual do Centro, onde o departamento terá colgados os materiais do curso e o correo electrónico das profesoras para levar a cabo a actividade lectiva que realizara o alumnado presente na aula.

A metodoloxía non presencial, consistiría en usar os contidos colgados na Aula Virtual (vídeos, explicacións, exercicios, xogos, etc) e apoiar estas explicacións cunha sesión de Cisco Webex a semana. Ademais disto, o alumnado tamén terá a súa disposición o correo das profesoras deste departamento.

6.- Materiais e recursos didácticos

En canto aos materias, utilizamos:

- diversos textos sacados de diferentes libros de relixión
- diversos exercicios de distintas fontes de información
- películas, internet, cancións
- proxecto E-dixgal para o alumando de 1º da ESO

Sobre todos estes recursos, o alumnado terá sempre que realizar algún tipo de actividade. xeralmente, estes recursos adáptanse ao nivel e capacidades do alumnado, con actividades de reforzo, de ampliación e de avaliación.

7.- Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado

1º ESO

Procedementos e instrumentos de avaliación para cada avaliación presencial:

Os procedementos para a avaliación da materia de relixión serán

- Actividades que traballen explicitamente os estándares definidos na unidade.

- Mapas mentais ou conceptuais elaborados polos alumnos e polas alumnas.
- Produtos de aprendizaxe deseñados para poder aplicalos en tarefas realizadas nun contexto real; por exemplo: unidades de medida deseñadas por eles e elas, o deseño dun obxecto con figuras xeométricas, murais, traballos de aplicación das tarefas, etc.
- Probas escritas que recollan os estándares de aprendizaxe.
- Problemas de aplicación de contidos nos que é necesario o desenvolvemento do razoamento lóxico.
- Ferramentas de autoavaliación e coavaliación do traballo na aula.

As cualificacións do alumnado de relixión, estarán repartidas do seguinte xeito:

- **Probas escritas 25 %**
- **Caderno de clase 25 %. Este apartado detállase da seguinte maneira:**

Ítem	Sempre (2,5)	Ás veces (1,25)	Nunca (0)
Traer o material escolar preciso			
Mostrar vontade de aprender e esforzarse nas tarefas			
Ter feitas todas as tarefas			
Orde e limpeza na presentación			

- **Traballos 25 %. Este apartado detállase da seguinte maneira:**

Ítem	Moi ben (2.5)	Ben (2)	Regular (1)	Mal (0)
Entregar os traballos na data fixada				
Traballo ben estruturado				
Contidos axustados o tema				
Presentación escrita				
Exposición oral na aula				

- **Actitude 25 %. Este apartado detállase da seguinte maneira:**

Ítem	Sempre (2.5)	Ás veces (1,25)	Nunca (0)
Puntualidade na chegada á aula			
Puntualidade entregando os traballos			
Estar atenta/o ás explicacións, fai preguntas pertinentes e responde correctamente			
Mostrar respecto pola profesora			
Mostrar respecto polos/as alumnos/as			

Si algún alumno ou alumna ao final do trimestre non acadara o 50 % da puntuación, faríase unha proba de recuperación previa a entrega das notas, para tentar conseguir deste xeito un resultado positivo.

Si algún alumno ou alumna copia, no exame de avaliación final, será cualificado con un “0” nese exame e as notas das tres avaliacións serán divididas entre 3. O resultado desta operación será a súa nota final.

SEMI- PRESENCIAL:

Enténdese no noso caso, alumnado ou profesorado illado por mor do COVID o tempo que determine a autoridade sanitaria pero que estivo no modo presencial o resto da avaliación.

Neste caso, seguiremos os criterios anteriores e levaranse a cabo no momento da súa incorporación.

PRESENCIAL:

No caso de ter que realizar unha avaliación con docencia non presencial, os criterios de avaliación son os seguintes:

- 50%: Traballo a realizar seguindo indicacións da profesora sobre un tema predeterminado e cunha extensión e presentación axeitada a cada nivel.
- 20%: Realización das tarefas pedidas a través da Aula Virtual do centro entregadas no prazo indicado.
- 20%: Forma de entrega das tarefas pedidas a través da Aula Virtual do centro seguindo estas indicacións:

- Documentos redactados en Arial 12 con dobre espazo
- Asunto e corpo do correo correcto

- 10%: Participación activa e asistencia continuada nas clases virtuais que se realizarán a través da plataforma Cisco Webex.

2º ESO

Procedementos e instrumentos de avaliación para cada avaliación:

Os procedementos para a avaliación da materia de relixión serán

- Actividades que traballen explicitamente os estándares definidos na unidade.
- Mapas mentais ou conceptuais elaborados polos alumnos e polas alumnas.
- Produtos de aprendizaxe deseñados para poder aplicalos en tarefas realizadas nun contexto real; por exemplo: unidades de medida deseñadas por eles, o deseño dun obxecto con figuras xeométricas, murais, traballos de aplicación das tarefas, etc.
- Probas escritas que recollan os estándares de aprendizaxe.
- Problemas de aplicación de contidos nos que é necesario o desenvolvemento do razoamento lóxico.
- Ferramentas de autoavaliación e coavaliación do traballo na aula.

As cualificacións do alumnado de relixión, estarán repartidas do seguinte xeito:

- ***Probas escritas 25 %***
- ***Caderno de clase 25 %. Este apartado detállase da seguinte maneira:***

Ítem	Sempre (2,5)	Ás veces (1,25)	Nunca (0)
Traer o material escolar preciso			
Mostrar vontade de aprender e esforzarse nas tarefas			
Ter feitas todas as tarefas			
Orde e limpeza na presentación			

- ***Traballos 25 %. Este apartado detállase da seguinte maneira:***

Ítem	Moi ben (2.5)	Ben (2)	Regular (1)	Mal (0)
Entregar os traballos na data fixada				
Traballo ben estruturado				
Contidos axustados o tema				
Presentación escrita				
Exposición oral na aula				

- **Actitude 25 %. Este apartado detállase da seguinte maneira:**

Ítem	Sempre (2.5)	Ás veces (1,25)	Nunca (0)
Puntualidade na chegada á aula			
Puntualidade entregando os traballos			
Estar atenta/o ás explicacións, fai preguntas pertinentes e responde correctamente			
Mostrar respecto pola profesora			
Mostrar respecto polos/as alumnos/as			

Si algún alumno ou alumna ao final do trimestre non acadara o 50 % da puntuación, faríase unha proba de recuperación previa a entrega das notas, para tentar conseguir deste xeito un resultado positivo.

Si algún alumno ou alumna copia, no exame de avaliación final, será cualificado con un "0" nese exame e as notas das tres avaliacións serán divididas entre 3. O resultado desta operación será a súa nota final.

SEMI- PRESENCIAL:

Enténdese no noso caso, alumnado ou profesorado illado por mor do COVID o tempo que determine a autoridade sanitaria pero que estivo no modo presencial o resto da avaliación.

Neste caso, seguiremos os criterios anteriores e levaranse a cabo no momento da súa incorporación.

PRESENCIAL:

No caso de ter que realizar unha avaliación con docencia non presencial, os criterios de avaliación son os seguintes:

- 50%: Traballo a realizar seguindo indicacións da profesora sobre un tema predeterminado e cunha extensión e presentación axeitada a cada nivel.
- 20%: Realización das tarefas pedidas a través da Aula Virtual do centro entregadas no prazo indicado.
- 20%: Forma de entrega das tarefas pedidas a través da Aula Virtual do centro seguindo estas indicacións:
 - Documentos redactados en Arial 12 con dobre espazo
 - Asunto e corpo do correo correcto
- 10%: Participación activa e asistencia continuada nas clases virtuais que se realizarán a través da plataforma Cisco Webex.

3º ESO

Procedementos e instrumentos de avaliación para cada avaliación:

Os procedementos para a avaliación da materia de relixión serán

- Actividades que traballen explicitamente os estándares definidos na unidade.
- Mapas mentais ou conceptuais elaborados polos alumnos e polas alumnas.
- Produtos de aprendizaxe deseñados para poder aplicalos en tarefas realizadas nun contexto real; por exemplo: unidades de medida deseñadas por eles, o deseño dun obxecto con figuras xeométricas, murais, traballos de aplicación das tarefas, etc.
- Probas escritas que recollan os estándares de aprendizaxe.
- Problemas de aplicación de contidos nos que é necesario o desenvolvemento do razoamento lóxico.
- Ferramentas de autoavaliación e coavaliación do traballo na aula.

As cualificacións do alumnado de relixión, estarán repartidas do seguinte xeito:

- ***Probas escritas 25 %***

- **Caderno de clase 25 %. Este apartado detállase da seguinte maneira:**

-

Ítem	Sempre (2,5)	Ás veces (1,25)	Nunca (0)
Traer o material escolar preciso			
Mostrar vontade de aprender e esforzarse nas tarefas			
Ter feitas todas as tarefas			
Orde e limpeza na presentación			

- **Traballos 25 %. Este apartado detállase da seguinte maneira:**

Ítem	Moi ben (2.5)	Ben (2)	Regular (1)	Mal (0)
Entregar os traballos na data fixada				
Traballo ben estruturado				
Contidos axustados o tema				
Presentación escrita				
Exposición oral na aula				

- **Actitude 25 %. Este apartado detállase da seguinte maneira:**

Ítem	Sempre (2.5)	Ás veces (1,25)	Nunca (0)
Puntualidade na chegada á aula			
Puntualidade entregando os traballos			
Estar atenta/o ás explicacións, fai preguntas pertinentes e responde correctamente			
Mostrar respecto pola profesora			
Mostrar respecto polos/as alumnos/as			

Si algún alumno ou alumna ao final do trimestre non acadara o 50 % da puntuación, faríase unha proba de recuperación previa a entrega das notas, para tentar conseguir deste xeito un resultado positivo.

Si algún alumno ou alumna copia, no exame de avaliación final, será cualificado con un “0” nese exame e as notas das tres avaliacións serán divididas entre 3. O resultado desta operación será a súa nota final.

SEMI- PRESENCIAL:

Enténdese no noso caso, alumnado ou profesorado illado por mor do COVID o tempo que determine a autoridade sanitaria pero que estivo no modo presencial o resto da avaliación.

Neste caso, seguiremos os criterios anteriores e levaranse a cabo no momento da súa incorporación.

PRESENCIAL:

No caso de ter que realizar unha avaliación con docencia non presencial, os criterios de avaliación son os seguintes:

- 50%: Traballo a realizar seguindo indicacións da profesora sobre un tema predeterminado e cunha extensión e presentación axeitada a cada nivel.
- 20%: Realización das tarefas pedidas a través da Aula Virtual do centro entregadas no prazo indicado.
- 20%: Forma de entrega das tarefas pedidas a través da Aula Virtual do centro seguindo estas indicacións:
 - Documentos redactados en Arial 12 con dobre espazo
 - Asunto e corpo do correo correcto
- 10%: Participación activa e asistencia continuada nas clases virtuais que se realizarán a través da plataforma Cisco Webex.

4º ESO

Procedementos e instrumentos de avaliación para cada avaliación:

Os procedementos para a avaliación da materia de relixión serán

- Actividades que traballen explicitamente os estándares definidos na unidade.
- Mapas mentais ou conceptuais elaborados polos alumnos e polas alumnas.

- Produtos de aprendizaxe deseñados para poder aplicalos en tarefas realizadas nun contexto real; por exemplo: unidades de medida deseñadas por eles, o deseño dun obxecto con figuras xeométricas, murais, traballos de aplicación das tarefas, etc.
- Probas escritas que recollan os estándares de aprendizaxe.
- Problemas de aplicación de contidos nos que é necesario o desenvolvemento do razoamento lóxico.
- Ferramentas de autoavaliación e coavaliación do traballo na aula.

As cualificacións do alumnado de relixión, estarán repartidas do seguinte xeito:

- **Probas escritas 25 %**
- **Caderno de clase 25 %. Este apartado detállase da seguinte maneira:**

Ítem	Sempre (2,5)	Ás veces (1,25)	Nunca (0)
Traer o material escolar preciso			
Mostrar vontade de aprender e esforzarse nas tarefas			
Ter feitas todas as tarefas			
Orde e limpeza na presentación			

- **Traballos 25 %. Este apartado detállase da seguinte maneira:**

Ítem	Moi ben (2.5)	Ben (2)	Regular (1)	Mal (0)
Entregar os traballos na data fixada				
Traballo ben estruturado				
Contidos axustados o tema				
Presentación escrita				
Exposición oral na aula				

- **Actitude 25 %. Este apartado detállase da seguinte maneira:**

Ítem	Sempre (2.5)	Ás veces (1,25)	Nunca (0)
Puntualidade na chegada á aula			
Puntualidade entregando os traballos			
Estar atenta/o ás explicacións, fai preguntas pertinentes e responde correctamente			
Mostrar respecto pola profesora			
Mostrar respecto polos/as alumnos/as			

Si algún alumno ou alumna ao final do trimestre non acadara o 50 % da puntuación, faríase unha proba de recuperación previa a entrega das notas, para tentar conseguir deste xeito un resultado positivo.

Si algún alumno ou alumna copia, no exame de avaliación final, será cualificado con un “0” nese exame e as notas das tres avaliacións serán divididas entre 3. O resultado desta operación será a súa nota final.

SEMI- PRESENCIAL:

Enténdese no noso caso, alumnado ou profesorado illado por mor do COVID o tempo que determine a autoridade sanitaria pero que estivo no modo presencial o resto da avaliación.

Neste caso, seguiremos os criterios anteriores e levaranse a cabo no momento da súa incorporación.

PRESENCIAL:

No caso de ter que realizar unha avaliación con docencia non presencial, os criterios de avaliación son os seguintes:

- 50%: Traballo a realizar seguindo indicacións da profesora sobre un tema predeterminado e cunha extensión e presentación axeitada a cada nivel.
- 20%: Realización das tarefas pedidas a través da Aula Virtual do centro entregadas no prazo indicado.
- 20%: Forma de entrega das tarefas pedidas a través da Aula Virtual do centro seguindo estas indicacións:

- Documentos redactados en Arial 12 con dobre espazo
- Asunto e corpo do correo correcto

- 10%: Participación activa e asistencia continuada nas clases virtuais que se realizarán a través da plataforma Cisco Webex.

1º BACHARELATO

Procedementos e instrumentos de avaliación para cada avaliación:

Os procedementos para a avaliación da materia de relixión serán

- Actividades que traballen explicitamente os estándares definidos na unidade.
- Mapas mentais ou conceptuais elaborados polos alumnos e polas alumnas.
- Produtos de aprendizaxe deseñados para poder aplicalos en tarefas realizadas nun contexto real; por exemplo: unidades de medida deseñadas por eles, o deseño dun obxecto con figuras xeométricas, murais, traballos de aplicación das tarefas, etc.
- Probas escritas que recollan os estándares de aprendizaxe.
- Problemas de aplicación de contidos nos que é necesario o desenvolvemento do razoamento lóxico.
- Ferramentas de autoavaliación e coavaliación do traballo na aula.

As cualificacións do alumnado de relixión, estarán repartidas do seguinte xeito:

- ***Probas escritas 25 %***
- ***Caderno de clase 25 %. Este apartado detállase da seguinte maneira:***

Ítem	Sempre (2,5)	Ás veces (1,25)	Nunca (0)
Traer o material escolar preciso			
Mostrar vontade de aprender e esforzarse nas tarefas			
Ter feitas todas as tarefas			
Orde e limpeza na presentación			

- ***Traballos 25 %. Este apartado detállase da seguinte maneira:***

Ítem	Moi ben (2.5)	Ben (2)	Regular (1)	Mal (0)
Entregar os traballos na data fixada				
Traballo ben estruturado				
Contidos axustados o tema				
Presentación escrita				
Exposición oral na aula				

- **Actitude 25 %. Este apartado detállase da seguinte maneira:**

Ítem	Sempre (2.5)	Ás veces (1,25)	Nunca (0)
Puntualidade na chegada á aula			
Puntualidade entregando os traballos			
Estar atenta/o ás explicacións, fai preguntas pertinentes e responde correctamente			
Mostrar respecto pola profesora			
Mostrar respecto polos/as alumnos/as			

Si algún alumno ou alumna ao final do trimestre non acadara o 50 % da puntuación, faríase unha proba de recuperación previa a entrega das notas, para tentar conseguir deste xeito un resultado positivo.

Si algún alumno ou alumna copia, no exame de avaliación final, será cualificado con un "0" nese exame e as notas das tres avaliacións serán divididas entre 3. O resultado desta operación será a súa nota final.

SEMI- PRESENCIAL:

Enténdese no noso caso, alumnado ou profesorado illado por mor do COVID o tempo que determine a autoridade sanitaria pero que estivo no modo presencial o resto da avaliación.

Neste caso, seguiremos os criterios anteriores e levaranse a cabo no momento da súa incorporación.

PRESENCIAL:

No caso de ter que realizar unha avaliación con docencia non presencial, os criterios de avaliación son os seguintes:

- 50%: Realización das tarefas pedidas a través da Aula Virtual do centro entregadas no prazo indicado.
- 20%: Presentación e puntualidade nas entregas das tarefas
- 30%: Participación activa e asistencia continuada nas clases virtuais que se realizarán a través da plataforma Cisco Webex.

2º BACHARELATO

Procedementos e instrumentos de avaliación para cada avaliación:

Os procedementos para a avaliación da materia de relixión serán

- Actividades que traballen explicitamente os estándares definidos na unidade.
- Mapas mentais ou conceptuais elaborados polos alumnos e polas alumnas.
- Produtos de aprendizaxe deseñados para poder aplicalos en tarefas realizadas nun contexto real; por exemplo: unidades de medida deseñadas por eles, o deseño dun obxecto con figuras xeométricas, murais, traballos de aplicación das tarefas, etc.
- Probas escritas que recollan os estándares de aprendizaxe.
- Problemas de aplicación de contidos nos que é necesario o desenvolvemento do razoamento lóxico.
- Ferramentas de autoavaliación e coavaliación do traballo na aula.

As cualificacións do alumnado de relixión, estarán repartidas do seguinte xeito:

- ***Probas escritas 25 %***
- ***Caderno de clase 25 %. Este apartado detállase da seguinte maneira:***

Ítem	Sempre (2,5)	Ás veces (1,25)	Nunca (0)
Traer o material escolar preciso			
Mostrar vontade de aprender e esforzarse nas tarefas			
Ter feitas todas as tarefas			
Orde e limpeza na presentación			

- **Traballos 25 %. Este apartado detállase da seguinte maneira:**

Ítem	Moi ben (2.5)	Ben (2)	Regular (1)	Mal (0)
Entregar os traballos na data fixada				
Traballo ben estruturado				
Contidos axustados o tema				
Presentación escrita				
Exposición oral na aula				

- **Actitude 25 %. Este apartado detállase da seguinte maneira:**

Ítem	Sempre (2.5)	Ás veces (1,25)	Nunca (0)
Puntualidade na chegada á aula			
Puntualidade entregando os traballos			
Estar atenta/o ás explicacións, fai preguntas pertinentes e responde correctamente			
Mostrar respecto pola profesora			
Mostrar respecto polos/as alumnos/as			

Si algún alumno ou alumna ao final do trimestre non acadara o 50 % da puntuación, faríase unha proba de recuperación previa a entrega das notas, para tentar conseguir deste xeito un resultado positivo.

Si algún alumno ou alumna copia, no exame de avaliación final, será cualificado con un “0” nese exame e as notas das tres avaliacións serán divididas entre 3. O resultado desta operación será a súa nota final.

SEMI- PRESENCIAL:

Enténdese no noso caso, alumnado ou profesorado illado por mor do COVID o tempo que determine a autoridade sanitaria pero que estivo no modo presencial o resto da avaliación.

Neste caso, seguiremos os criterios anteriores e levaranse a cabo no momento da súa incorporación.

PRESENCIAL:

No caso de ter que realizar unha avaliación con docencia non presencial, os criterios de avaliación son os seguintes:

- 50%: Realización das tarefas pedidas a través da Aula Virtual do centro entregadas no prazo indicado.
- 20%: Presentación e puntualidade nas entregas das tarefas
- 30%: Participación activa e asistencia continuada nas clases virtuais que se realizarán a través da plataforma Cisco Webex.

8.- Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente

Ao finalizar cada unidade debemos avaliar o proceso educativo. Podemos pedirlle ao alumnado que colabore connosco contestando estas ou outras preguntas concretas:

- Que porcentaxe do alumnado alcanzou os obxectivos de aprendizaxe da unidade?
- Que recursos e actividades deron mellor resultado?
- Que outras cousas podiamos realizar en función dos intereses do alumnado?
- Que cambiaría no desenvolvemento da unidade o próximo curso? Por que?

9.- Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

Na materia de relixión, neste curso, e cos datos dos que dispoñemos á hora de redactar este Documento non dispoñemos de ningunha persoa coa materia pendente.

Calquera cambio aparecerá reflectido nas actas do departamento correspondentes ao mes de setembro

PROGRAMA DE REFORZO PARA A RECUPERACIÓN DA MATERIA PENDENTE

No caso de xurdir algunha persoa coa materia de Relixión pendente fará uns exercicios de reforzo que se lles facilitarán cada trimestre, e que deberán entregar na data establecida para cada avaliación

No caso de non realizar/entregar ou non superar estes exercicios, deberá presentarse ao exame final (maio ou xuño) na data marcada para este fin.

RECUPERACIÓN PARA ALUMNADO CON FALTAS DE ASISTENCIA

No caso de alumnado que falta repetidamente a clase (ausencias reiteradas inxustificadas,

expulsións oficiais...) a avaliación será feita en base á proba final da avaliación correspondente ou , no seu caso, á avaliación final.

PROBA EXTRAORDINARIA DE SETEMBRO

A proba extraordinaria de setembro, puntuada sobre un total de 10 puntos, consistirá nunha serie de cuestións que recollan os contidos mínimos do curso. A nota mínima para superala mesma será un 5.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

Os criterios de cualificación son os mesmos . Para superar con éxito esta materia o alumno/a deberá mostrar interese por ela traballando e presentando os exercicios de reforzo nas datas marcadas polo departamento para a súa realización. A avaliación é continua polo que o alumno/a deberá presentar tódolos trimestres os exercicios.

10.- Procedementos para acreditar coñecementos previos

Ao inicio do curso, realizarase unha proba escrita sobre os contidos mínimos esixidos.

11.- Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar

Ao inicio do curso realizarase unha proba na que se revisan os contidos mínimos esixidos no ano anterior.

12. - Medidas de atención á diversidade

Á hora de formular as medidas de atención á diversidade e inclusión temos que solicitar, en primeiro lugar, diversa información sobre cada grupo de alumnos e alumnas; como mínimo debe coñecerse a relativa:

- Ao número de alumnos e alumnas.
- Ao funcionamento do grupo (clima da aula, nivel de disciplina, atención...).
- Ás fortalezas que se identifican no grupo en canto ao desenvolvemento de contidos curriculares.
- Ás necesidades que se puidesen identificar; convén pensar nesta fase en como se poden abordar (*planificación de estratexias metodolóxicas, xestión da aula, estratexias de seguimento da eficacia de medidas, etc.*).

- Ás fortalezas que se identifican no grupo en canto aos aspectos competencias.
- Aos desempeños competencias prioritarios que hai que practicar no grupo nesta materia.
- Aos aspectos que se deben ter en conta ao agrupar os alumnos e as alumnas para os traballos cooperativos.
- Aos tipos de recursos que se precisan adaptar a nivel xeral para obter un logro óptimo do grupo.

Necesidades individuais

A avaliación inicial facilítanos non só coñecemento acerca do grupo como conxunto, senón que tamén nos proporciona información acerca de diversos aspectos individuais dos nosos estudantes; a partir dela poderemos:

- Identificar os alumnos ou as alumnas que necesitan un maior seguimento ou personalización de estratexias no seu proceso de aprendizaxe. (Débese ter en conta aquel alumnado con necesidades educativas, con altas capacidades e con necesidades non diagnosticadas, pero que requiran atención específica por estar en risco, pola súa historia familiar, etc.).
- Saber as medidas organizativas que hai que adoptar. (Planificación de reforzos, situación de espazos, xestión de tempos grupais para favorecer a intervención individual).
- Establecer conclusións sobre as medidas curriculares que hai que adoptar, así como sobre os recursos que se van empregar.
- Analizar o modelo de seguimento que se vai utilizar con cada un deles.
- Acoutar o intervalo de tempo e o modo en que se van avaliar os progresos destes estudantes.
- Fixar o modo en que se vai compartir a información sobre cada alumno ou alumna co resto de docentes que interveñen no seu itinerario de aprendizaxe; especialmente, co titor.

Os alumnos/as son diferentes no seu ritmo de traballo, estilo de aprendizaxe, coñecementos previos, experiencias, etc; por todo isto, se fai necesaria unha educación para a diversidade.

Aínda que os meus alumnos/as son bastante homoxéneos en canto ás súas capacidades de aprendizaxe, procuro ter unha atención máis individualizada e personalizada con aqueles/as alumnos/as que presentan algún tipo de dificultade.

As medidas adoptadas son:

- Preparación de exercicios e tarefas máis sinxelos e acorde coas súas capacidades.
- Reforzo pola miña parte, prestándolles máis atención.
- Normalmente tódolos meus alumnos/as acadan, sen dificultade, os obxectivos esixidos.

13.- Elementos transversais

O departamento traballará os elementos transversais habitualmente e en tódalas súas actividades:

- Comprensión lectora, expresión oral e escrita
- Comunicación audiovisual e as tecnoloxías da información e comunicación
- Fomento da capacidade Emprendedora
- Educación cívica e constitucional
- Fomento de todo tipo de iguais, prevención da violencia, non discriminación
- Fomento dos valores de liberdade, xustiza, paz, democracia, respecto dos dereitos humanos, ...

14.- Actividades complementarias e extraescolares

Neste curso 2021-22, o departamento de Relixión seguindo as indicacións do protocolo publicado pola Consellería o 31 de agosto que no seu punto 3,5 di “Evitaranse aquelas actividades que supoñan a mestura do alumnado de diferentes grupos de convivencia o clases, así como as que exixan unha especial proximidades” evita polo momento a realización de actividades.

Deixamos a posibilidade de organizar algunha actividade complementaria e extraescolar no caso de que mellore a situación sanitaria, neste caso tentaremos informar coa maior brevidade posible.

15.- Mecanismos de revisión, avaliación e modificación da propia programación

A diversidade de actividades de avaliación da área de Relixión Católica elaboráronse en función dos seguintes criterios:

- A) Ofrecer en cada unidade didáctica unhas actividades de avaliación de calidade, que avalíen a todos/as e todo: alumnado, profesorado, pais e nais, materiais curriculares, tipos de contidos, o centro educativo e os procesos de ensinanza-aprendizaxe. Será esta unha avaliación continua, formativa, orientadora e personalizadora, que se aplica sucesivamente por medio de actividades de avaliación inicial ou diagnóstica, avaliación formativa e avaliación final ou sumativa, e que capacitará o alumnado para avaliar a aprendizaxe acadada e valorar o seu proxecto persoal de vida.

- B) Realizar unhas actividades de avaliación que sexan educadoras, autoactivas, de autoaprendizaxe e de heteroavaliación e autoavaliación; unha avaliación de calidade que comproba a calidade dos resultados. Unha avaliación que sirva para medir e comparar os resultados obtidos cos obxectivos propostos, así como para sintetizar «o rigor científico-estadístico» da avaliación cuantitativa con «o persoal e imprevisible» da avaliación cualitativa. E todo iso, desde criterios que midan e avalíen o desenvolvemento das competencias, os seus descritores e os estándares de aprendizaxe avaliáveis.
- C) Utilizar variadas técnicas e instrumentos de avaliación dos diferentes modelos de ensinanza e realizarse estes de forma colexiada.
- D) Ofrecer actividades en clave de TIC.

Estes recursos pretenden alcanzar os obxectivos e desenvolver as competencias da unidade, ao mesmo tempo que serven de orientación para o profesorado sobre os avances e os retrocesos no proceso de ensinanza-aprendizaxe do alumnado.

As actividades da avaliación final teñen por obxectivo comprobar o grao de aprendizaxe final alcanzado sobre o tema por cada alumno ou alumna, e a aplicación práctica, cultural e existencial que extrae do tema para a súa vida persoal, social e relixiosa.

Na última reunión de cada mes, o Departamento avaliará o cumprimento da Programación, que se irá adaptando ou modificando cando as circunstancias así o demanden.

Ao final de cada trimestre, tamén se avaliará este punto cubrindo o seguinte cuestionario na acta correspondente.

DEPARTAMENTO:

Avaliación:

Avaliar cada indicador nunha escala de 1 a 4.

Se se imparte máis dunha materia nun curso indicar cunha abreviatura a que materia se refire a valoración.

MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

		ESO				BACH		ESA	
		1	2	3	4	1	2	3	4
<i>Indicadores:</i>	<i>Materias</i>	<i>Valoracións</i>							
1 - O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e á temporalización previstas.									
2 - Adecuación do plan de seguimento de alumnado pendente.									
3 – Adecuación das probas, traballos... tendo en conta o valor de cada estándar.									
4 – Adecuación das medidas específicas de atención ao alumnado con NEAE.									
5 – Adecuación do traballo por competencias durante o trimestre.									

AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE

		ESO				BACH		ESA	
		1	2	3	4	1	2	3	4
<i>Indicadores do proceso de ensino:</i>	<i>Mate- rias</i>	<i>Valoracións</i>							
1- Utilizáronse diferentes instrumentos de avaliación									
2 – Valórouse na cualificación o traballo diario na aula.									
3 – Informouse ao alumnado do proceso de recuperación.									
4 – Atendeuse adecuadamente a diversidade do alumnado.									
5 – Incorpóranse medidas de reforzo, ampliación... atendendo a diversidade do alumnado.									

Indicadores do proceso da práctica docente:	Materias	Valoracións									
1 – Todo alumnado recibe as explicacións individualizadas que precisa.											
2 – Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.											
3 – Combínase o traballo individual e en equipo.											
4 – Na revisión dos exames, traballos... coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da súa corrección.											
5 – Incorporáanse estratexias de animación á lectura.											

16. - Accións de contribución ao proxecto lector

16.1. Biblioteca de Aula

- Varios libros de texto de onde se sacan fragmentos para traballar
- Varios recursos na rede de onde o alumnado busca o material para realizar os traballos

16.2. Rutinas de lectura

Por norma xeral traballárase diariamente a lectura das formas seguintes:

-Con textos de lectura. Os textos son curtos e as estratexias recomendadas apuntan á lectura rápida: non se pretende esgotar o texto nin comprendelo todo, senón captar rapidamente o sentido xeral antes de pasar a outro para multiplicar as lecturas e gañar en motivación.

-Outros textos trabállanse máis en profundidade para habituar os alumnos a formular hipóteses de significado, a analizar a forma, a descubrir os elementos esenciais para comprender, a deducir ou comprobar as hipóteses emitidas.

-Unhas poesías, unhas bandas deseñadas e unhas cancións,etc. completan os relatos, os textos informativos, as regras dos xogos, etc.

-Numerosos exercicios de lectura en voz alta

16.3. Seguimento e avaliación

- Avaliarase a comprensión lectora tanto de forma oral como escrita. En oral, sacando a información máis importante en conxunto e por escrito con algún tipo de exercicios a completar.

16.7. Seguimento e avaliación

Realizaranse estas preguntas ao alumnado:

- As lecturas e rutinas propostas parecéronme estimulantes (valorar de 1 a 5).

- As lecturas e rutinas propostas abriron novas portas ao meu coñecemento (valorar de 1 a 5).

- Sinto que a miña comprensión lectora mellorou desde o inicio de curso ata agora (valorar de 1 a 5).

- Sinto interese por ler máis libros ou textos relacionados coa materia (valorar de 1 a 5).

17.- Accións de contribución ao proxecto TIC

Por norma xeral, nas clases traballarase as Tic das formas seguintes:

- Uso da pizarra dixital

- Uso das Tic para o manexo de fontes de información e o seu manexo

- Uso das Tic para a revisión do léxico e da gramática

- Uso das Tic para a creación de distintos contextos comunicativos: chats, foros, correo electrónico, blogs, ... pasando polo uso de CD, DVD, internet, presentacións de Powerpoint.
- Tamén se usarán distintos recursos como programas de software específicos, páxinas web, dicionarios en liña, tradutores automáticos, etc.
- O uso das Tic permite sobre todo traballar con textos ou diálogos reais, tamén ofrece oportunidades para o achegamento ás súas principais manifestacións artísticas e culturais.
- Este curso 2021-22, en 1º da ESO utilizarase por primeira vez o proxecto E-dixgal, e como xa ocorreu os cursos anteriores o alumnado de 2º da ESO está dentro do programa ABALAR

E continuamos tamén co uso da Aula Virtual do Centro como modo de achega/recepción de material para alumnado

18. - Accións de contribución ao plan de convivencia

O Departamento de Relixión contribúe no plan de convivencia do Centro baseándose nos aspectos recollidos no propio PEC:

- Os obxectivos, valores e prioridades de actuación que se recollen nel, a partir da análise das características do entorno social e cultural do centro, e garantindo o respecto ao principio da non discriminación e a inclusión educativa como valores fundamentais.
- A Concreción Curricular, con especial incidencia no desenvolvemento das competencias sociais e cidadás, así como nas metodoloxías diversificadas e adaptadas aos demais elementos do currículo, a fin de dar resposta á diversidade de intereses, motivacións e capacidades presentes no alumnado.; por canto, a atención educativa, e a atención curricular, en particular, revélanse como estratexias de intervención privilexiadas para reducir os problemas de convivencia.
- O tratamento transversal da educación en valores nas distintas áreas, así como inxeridos no currículo a través da propia materia de educación para a cidadanía e os dereitos humanos ou por medio da acción tutorial, son algunhas das vías complementarias que permiten incorporar de xeito sistemático no currículo escolar contidos prioritarios da pedagogía da convivencia, como: os dereitos humanos, o respecto á dignidade, o exercicio do diálogo, a aceptación da diversidade, o rexeitamento a calquera forma de discriminación e o desenvolvemento da solidariedade.
- A Acción Tutorial, revisando e introducindo os cambios que se consideren oportunos, a fin de adaptala ás características e necesidades presentes no alumnado e profesorado dos grupos, e incluíndo medidas e actividades que desenvolvan os contidos da pedagogía da convivencia

senalados anteriormente: a través da análise dos grupos o clima da clase e o establecemento de normas de convivencia en asembleas de aula, grupos de aprendizaxe cooperativa, formación do profesorado e dos delegados/as de alumnos/as na mediación como forma non violenta de resolución de conflitos ...

- A Atención á Diversidade do alumnado, adecuando os procesos de ensino- aprendizaxe ás características do alumnado, a organización flexible, a aprendizaxe en colaboración e os apoios, reforzos, adaptacións e programas educativos, entre outras medidas, poden contribuír ao logro dun clima escolar que facilite o seu éxito escolar. O centro planifica obxectivos e actividades de carácter preventivo no marco do desenvolvemento do currículo e da acción titorial, nas que se implique á totalidade da comunidade educativa, potenciando actuacións de colaboración familia- escola. O deseño da liñas básicas que segue o centro educativo na atención á diversidade contémpanse na Concreción Curricular e no Plan de Atención á Diversidade.

19.- Información ao alumnado e ás familias

En todo momento, tanto o alumnado como as súas familias poderán ser atendidos pola profesora do Departamento por teléfono ou correo electrónico nas horas fixadas para tal fin. De non ser posible na hora “oficial”, sempre se intentará consensuar un momento para a atención demandada.

Tamén serán públicos os Contidos mínimos de cada área e nivel, así coma os criterios de avaliación e cualificación, que estarán expostos nos taboleiros correspondentes, así coma no sitio do Departamento na páxina oficial do IES Terra de Soneira

Vimianzo, setembro 2021

Manuel García Acosta